

טעם העליון והתחתון – קרי וכתוב

עשרת הדברות – טעם התחתון – קרי

ב אנכי ידוד אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים: **ג** לא-יהיה לך אלקים אחרים **על-פני**: **ד** לא-תעשה לך פסל וכל-תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים מתחת לארץ: **ה** לא-תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי ידוד אלקיך אל קנא פקד עון אבת על-בנים ועל-רבעים לשנאי: **ו** ועשה חסד לאלפים לאהבי ולשמרי מצותי: **ז** לא תשא את-שם-ידוד אלקיך לשוא כי לא ינקה ידוד את אשר-ישא את-שמו לשוא: **ח** זכור את-יום השבת לקדשו: **ט** ששת ימים תעבד וְעֵשִׂיתָ כָּל-מְלֶאכֶתְךָ: **י** ויום השביעי שבת לידוד אלקיך לא-תעשה כל-מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך וְאִמְתֶּךָ וְבַהֲמֹתֶךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ: **יא** כי ששת-ימים עשה ידוד את-השמים ואת-הארץ את-הים ואת-כל-אשר-בם וינח ביום השביעי על-כן בָּרַךְ ידוד את-יום השבת ויקדשהו: **יב** כבד את-אביך ואת-אמך למען יארכו ימך על האדמה אשר-ידוד אלקיך נתן לך: **יג** לא תרצח **ס** לא תנאף **ס** לא תגנב **ס** לא-תענה ברעך עד שקר: **יד** לא תחמד בית רעך. **ט** לא תחמד אשת רעך ועבדו וְאִמְתּוֹ וְשׂוֹרוֹ וְחִמְרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרַעֲךָ.

עשרת הדברות – טעם העליון – כתוב

א אנכי ידוד אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים לא-יהיה לך אלקים אחרים **על-פני** לא-תעשה לך פסל וכל-תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים מתחת לארץ: לא-תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי ידוד אלקיך אל קנא פקד עון אבת על-בנים ועל-רבעים לשנאי: ועשה חסד לאלפים לאהבי ולשמרי מצותי: **ב** לא תשא את-שם-ידוד אלקיך לשוא כי לא ינקה ידוד את אשר-ישא את-שמו לשוא: **ג** זכור את-יום השבת לקדשו ששת ימים תעבד וְעֵשִׂיתָ כָּל-מְלֶאכֶתְךָ ויום השביעי שבת לידוד אלקיך לא-תעשה כל-מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך וְאִמְתֶּךָ וְבַהֲמֹתֶךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ כי ששת-ימים עשה ידוד את-השמים ואת-הארץ את-הים ואת-כל-אשר-בם וינח ביום השביעי על-כן בָּרַךְ ידוד את-יום השבת ויקדשהו: **ד** כבד את-אביך ואת-אמך למען יארכו ימך על האדמה אשר-ידוד אלקיך נתן לך: **ה** לא תרצח: **ו** לא תנאף: **ז** לא תגנב: **ח** לא-תענה ברעך עד שקר: **ט** לא תחמד בית רעך. **ס** לא תחמד אשת רעך ועבדו וְאִמְתּוֹ וְשׂוֹרוֹ וְחִמְרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרַעֲךָ.

שוע"ר סי' תצד

ח בעשרת הדברות יש ב' מיני נגינות, האחד עושה מכל דיבור פסוק אחד, אף שהוא ארוך או קצר מאוד, דהיינו שאנכי ולא יהיה לך ולא תעשה לך ולא תשתחוה ועושה חסד הם פסוק אחד, שאנכי ולא יהיה לך בדיבור אחד נאמרו. ולפיכך תיבת פני הנו"ן נקודה פת"ח, ולא קמ"ץ, שהרי אין שם אתנחתא ולא סוף פסוק. וכן זכור וששת ימים ויום השביעי וכי ששת הם פסוק אחד, ולפיכך הכי של תיבת כל הסמוכה לתיבת ועשית היא רפויה ולא דגושה. ובי תיבות לא תרצח הם פסוק אחד שלם, ולפיכך הצד"י היא נקודה קמ"ץ, כיון שיש שם סוף פסוק, והתי"ו דגושה, לפי שתיבת לא היא מוטעמת בטעם מפסיק, דהיינו טפחא. וכן לא תנאף הוא פסוק אחד שלם, והתי"ו דגושה, והאל"ף נקודה קמ"ץ. וכן לא תגנוב התי"ו דגושה.

ט והשני עושה מאנכי פסוק אחד, ומלא יהיה לך פסוק שני, ולפי זה הנו"ן של פני הוא בקמ"ץ, שיש שם סוף פסוק. וכן זכור הוא פסוק אחד וששת ימים הוא פסוק שני, ולפי זה הכי"ף של תיבת כל היא דגושה. לא תרצח ולא תנאף ולא תגנוב ולא תענה הכל פסוק אחד, ולפי זה כל תי"ו מהם רפויה, והצד"י של תרצח היא בפתח, והאלף של תנאף היא בקמץ לפי שיש שם אתנחתא.

י וטעם ב' נגינות הוא שהראשון הוא מסודר לפי הכת[וב], שנכתב כל דיבור ודיבור בפרשה בפני עצמה, שמאנכי עד לא תשא היא פרשה אחת סתומה ודיבור אחד, לכך נעשה ממנו פסוק אחד, וכן מזכור עד לא תרצח, אבל מלא תרצח עד לא תחמוד נכתב בדי' פרשיות סתומות, והם די' דבורים לכך נעשה מהם די' פסוקים.

יא והשני הוא מסודר לפי הקרי שלענין הקריאה אין מלא תרצח עד לא תחמוד אלא פסוק אחד בלבד, דהיינו שאסור להפסיק קריאתו לגמרי בתוך אמצע פסוק זה, אפילו כשקורא ביחיד, שכל הפסקות הפסוקים הם הלכה למשה מסיני, ואסור להפסיק במקום שלא פסק לנו משה מסיני. וכיון שאסור להפסיק הקריאה לגמרי באמצע די' פרשיות קטנות הללו, אם כן גם כשקוראין בפעם אחד הם נקראים בנגינה המחברת אותן לעשות מכולן פסוק אחד, כמו שהם באמת פסוק אחד, שאין לנו בכל התורה פסוק פחות מג' תיבות.

וכן מאנכי עד לא תשא ומזכור עד לא תרצח הן מופסקים לכמה פסוקים לענין הקריאה, דהיינו לענין שהיחיד מותר להפסיק קריאתו לגמרי באמצע פרשת אנכי וזכור, רק שיהיה בסוף פסוק. ואף בציבור אין איסור להפסיק שם, אלא משום הנכנסין ויוצאין כמו שנתבאר בסי' קל"ח. לכך הם נקראים בנגינה המפסקת אותן לעשות מהן כמה פסוקים, כמו שהן באמת כמה פסוקים, לענין מנין הפסוקים.

ומכל מקום בעצרת נוהגין לקרות בציבור בהראשון, לעשות מכל דיבור פסוק אחד, לפי שבו ביום נתנו עשרת הדברות, לכך קורין אותו כמו שנתנו כל דיבור בפסוק אחד. ויש נוהגין לקרות בציבור בהראשון לעולם, אף בשבת פרשת יתרו ובשבת פרשת ואתחנן, רק היחיד הקורא לעצמו קורא בשני.